

(Xem qua trang ba cột thứ 4)

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN

HÚT THUỐC LÁ

JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KY

HUẾ

BIÊN BẢN HỘI ĐỒNG THƯỜNG NIÊN NĂM 1929 VIỆN NHÂN DÂN ĐẠI BIỂU TRUNG KỲ

Ngày 21 Aout 1929 (buổi mai) 8 giờ, Hội đồng tối đông, có ông Nguyễn-văn-Tùng cáo bệnh. Các quan Đại-diện Bảo-hộ và Nam-triều tới đủ. Các tiểu-hội đồng xét ngân sách chất-vấn.

Câu hỏi. — Thuế thân người Lào Kontum, Dalat vì sao mà giảm? Quan Đại-diện Bảo-hộ trả lời: Số dự trữ năm ngoài về những khoản ấy là 800\$, song thật thu chỉ có 150\$00 nên năm nay dự trữ phải để là 200\$00, thật ra thì không phải giảm đâu.

— Thành phố Thanh hóa và Huế thuộc về ngân sách Trung-kỳ, bấy giờ trích riêng ra, thì ngân sách Trung-kỳ phải mất một số thuế lớn, và thuế địa, chánh trị hai chỗ ấy cũng thành nhượng địa, trả lại cho với hiệp ước cũ.

— Thành p. Thanh-hóa và Huế cải làm thị-xã, đã có viện Co-mitê ý hiệp; về phần tài chính thì ngân sách Trung-kỳ có giảm, song không hại gì, vì hai thị xã ấy phải tự chi lấy tiền liệu, chứ ngân sách Trung-kỳ không phải chịu; và chẳng hai thành phố ấy cải làm thị-xã, khách hàng với nghĩa nhượng địa, quyền chánh trị ở thị xã vẫn giữ như cũ, trong Hội đồng thành phố, số nghị viên Nam cũng ngang bằng số nghị viên Tây; việc người Nam trong thành phố cũng do Nam quan xét xử.

Ông Nguyễn-tác-Lâm nói: Chúng tôi có ý nghĩ người ở nhà đất ở thành phố ấy, đều mất hết quyền tự chủ, vì khi nhà nước mở rộng thành p.đ, thì nhà cửa của dân bị đo mà không được hoàn tiền.

Quan Đại-diện nói: Trước khi làm thành phố hay thị-xã, định địa p.ân từ dân thì nhà nước mua cả đất ruộng ở trong giới hạn ấy,

khi chưa dùng đến thì vẫn cho làm nhà ở tạm, đến khi nhà nước cần dùng đến đất ruộng ấy thì có quyền đuổi đi không trả tiền nữa.

Ông Hà-Đông và ông Đặng-cao-Hối có dẫn chứng hai nơi bị đuổi mà không được trả tiền tại thành phố Faisoo và Qui nhơn.

Quan Đại-diện hứa sẽ xem giấy rồi trả lời cho hai ông biết, song ngài nói có thể chắc trước những đất ấy nhà nước đã trả tiền từ khi mới lập thành phố rồi.

Ông Nguyễn-hữu-Tường nghị viên Hà-tĩnh hỏi: Khi nhà nước lấy đất công-diễn-thủ của dân để làm sở hoặc đường sá thì có trả tiền không?

Quan Đại-diện nói: Có hai thứ công-diễn-thủ, công-diễn-thủ mà nhà nước cho làng thì nhà nước lấy không trả tiền; còn công-diễn-thủ mà làng xuất tiền ra tạo hoặc ai cũng cho làng thì khi nào nhà nước lấy, có trả tiền.

Ông Nguyễn-khoa-Tùng nghị viên địa bộ có ba thứ công-diễn-thủ, một thứ gọi là Quan-diễn-thủ là thứ mà nhà nước đã nhận rồi sau giao cho làng, một thứ của người khai can, hoặc của đồng dân khẩn ra, gọi là công-diễn-thủ, còn một thứ của làng tạo, hoặc của ai cũng thì gọi là công-diễn-thủ.

Ông Nguyễn-trường nói: chúng tôi xin nhà nước định ra lệ này:

1) Hễ khi nào nhà nước cần lấy lại những quan-diễn-thủ mà trên diện thổ ấy có dân cư, hoặc hoa lợi gì thì nhà nước chỉ trả tiền hoa lợi, phí tổn ở nhà công-trừ-ngạch thuế mà không trả tiền đất.

2) Về công-diễn-thủ và công-diễn-thủ thì nhà nước trả tiền đất, tính theo thời giá, tiền hoa lợi và tiền ở nhà cùng trừ ngạch thuế cũng như ruộng của tư chủ vậy.

Ông Trần-bá-Vinh xin thêm rằng: Khi nào nhà nước lấy đất ruộng công hoặc tư để làm việc công ích như nhà trường, nhà thương, đường sá, máy nước, chợ, v.v., thì mới buộc những chủ đất ấy phải bán theo giá Hội đồng định, còn như lấy đất làm nhà cho các quan viên thì dân có thuận giá bán thì mới được.

Quan Đại-diện nói: Về các cách trả tiền đất ruộng mà ông Nghi-

trường nói trên thì nhà nước cũng định tương tự như thế. Khi trả tiền cho dân mà có điều lợi ích, sẽ cử Hội đồng khám đất định giá.

Ông Nghi-trường nói: Chính-phủ nên thông lệ yết thị cho dân gian hiểu biết những thuế lệ giá tiền ruộng đất và nên chiếu theo các địa dư thành phố và thị xã mà lập lệ chỉ phân minh cho dân khỏi lầm.

Quan Đại-diện nói: Điều ấy chính nhà nước hẳn định hình và sẽ thi hành.

Tiểu Hội đồng xét hẳn chỉ tiêu về lợi ích xã-hội hội:

— Sao số học bằng về ban tiểu học cả 16 tỉnh đạo Trung kỳ chỉ có 3.000\$00.

Quan Đại-diện trả lời: Về ban tiểu học, học trò không phải trả tiền học phí, học bằng n'ư thế tương cũng đủ đủ rồi.

Ông Nghi-trường nói: Có nhiều học trò có thiên tư, song vì nghèo khổ mà không đi học được, nhà nước dự trả học bằng có ba ngàn thì rất ít.

Quan Đại-diện nói: Các ông xin thêm học bằng cho học trò Cao-đẳng-thiểu-học thì phải hơn, vì họ phải trả học phí cho nhà nước, lại đi học xa, phí tổn có phần nhiều hơn.

Ông Đặng-cao-Hối nói: Số trường học 5 lớp rất ít, nếu học trò nghèo nhà quê không có học bằng làm sao mà lên tỉnh đi học được.

Quan Đại-diện nói: để đến chiều tối hỏi nhà học sinh số nhà trường tiểu học ở Trung-kỳ là bao nhiêu rồi tôi sẽ trả lời cho các ngài hay.

Tiểu Hội đồng xét hẳn chỉ tiêu về lợi ích kinh tế hội: Số tiền ngân sách Trung-kỳ, về việc ta bỏ các đường thuộc địa đến 121.200\$00 và phụ cấp cho các khách sạn, Dalat đến 29.500\$00, sao lại không để cho ngân sách Đông-Pháp chịu những khoản tiền ấy?

Quan Đại-diện nói: Trừ đường thuộc địa số 1 thì ngân sách Đông-Pháp chịu tiền tư bỏ, còn các đường thuộc địa khác, thì phần nhiều có lợi cho xứ Trung-kỳ nên ngân sách Trung-kỳ phải chịu tiền tư bỏ.

Ở Dalat có hai khách sạn: một cái gọi là Lang-biêng Palace, còn một cái gọi là Grand Hôtel. Khi chính phủ Đông-pháp, vì sự du-lịch, mở ra khách sạn Dalat thì có bất ngân sách Trung kỳ phải chịu những khoản phí tổn thường niên cho Grand Hôtel 3.000\$00 vì khách sạn này lấy giá hạ thì viên nhân bản xứ được hưởng lợi nhiều.

Đến 12 giờ, Hội đồng giải tán.

(Còn nữa)

Thuốc pháo nổ

Lúc 9 giờ rưỡi mai hôm 30 Aout, thành phố nghe một tiếng nổ dữ dội rồi thấy khói bay đen trời. Ấy là ở nhà ông Âm-Khai ở gần cầu Đông ba, ông ấy đang làm pháo, chẳng biết rủi ro thế nào mà thuốc pháo nổ. Ông ấy bị thương nặng lắm. Máu mũi chảy mồm, hai tay gần rời, mặt mày mồm mồm cũng bị thương tích. Đem ông lên nhà thương ngay. Trong nhà thì từ kinh bề toang, đồ đạc hư hỏng nhiều. Trên nóc nhà thì có lủng vài chỗ, ngói vỡ. Có quan Công-sứ và ông Cò đến khám xét.

Đến 1 giờ chiều nghe tin rằng ông Âm-Khai lìa trần.

Ấy sự dùng thuốc pháo thường tay xảy ra những sự rủi ro như thế, bà con ai có chuyên làm nghề pháo phải nên cẩn thận.

T. T. K.

QUẢNG-NAM

(TIỀN PHƯỚC)

Một tờ niệm yết nên chú ý Trung tuần tháng 7 Annam, kỳ giả đi qua miền nhà quê Tam-kỳ và Tiền-phước, ghé vào nhà hội làng họ, thấy có niệm một tờ yết bằng chữ Hán, xin dịch nguyên văn như sau:

« Vâng theo lời Tỉnh đường sức « rằng: « Gần đây, ở Faisoo, Điện « ban và Đại học có bạn hào sự, lên « thủ những giấy, Truyền Đơn, « động (giấy tùy in đóng sừng), « bóng lời phiến hoạc, nhân dân « lầm. Theo đường Chánh trị, phải « trước ngan ngừa những điều « thuyết, không nên để cho nhân dân « sa vào nơi lầm lạc. Vay thông sức « cho nhân dân trong hạt, ai mà « lại được những Truyền Đơn đó, « lập tức phải trình nộp cho quan, « Truân Đơn ấy đích xác chứng « thực rõ ràng, giải nộp cho quan « sở tại sẽ được thưởng 50\$00. Nếu « người nào luyến được giấy ấy mà « dấu cất xem chừng với nhau, bị « kẻ khác tố giác, sẽ chịu luật mà « nghiêm trị. Đó là việc phòng xa « ngay trước, cần phải chú ý: « không nên xem thường »

« Tuần theo các lệ nói trên, các « xã thôn nên niệm yết rộng ra cho « nhân dân được biết, và phải « những người dò thám, hễ lại được « giấy đó, tức thì giải nộp, chớ « dấu cất mà phải tội nặng »

Nay thông sức

Ngày 9 tháng 7 năm Bảo-Đại thứ 4

Người xem lại cáo

NAM-KỲ

SAIGON

THUỐC TRỊ BỆNH CHÓ ĐẠI

Bản báo có lời cảm ơn hiệu VU-TAO n° 429 đầu ở Cầu - đền, Bạch-mai Hanoi đã gửi vào cho Bản-báo hai chai thuốc chữa bệnh chó đại. Thuốc làm bằng viên, theo lối thuốc bắc một chai để chữa người lớn và trẻ con, một chai để chữa đàn bà có thai. Theo hiệu VU-TAO hoặc để phòng (nghĩa là uống trước khi bệnh phát và sau khi chó đại cắn), hoặc để chữa (uống khi bệnh đã phát rồi) đều hiệu nghiệm cả. Mấy lâu nay, Bản báo có tiếp được nhiều nơi gửi đến những bài thuốc bắc hay nam chữa bệnh chó đại. Bài nào cũng nói hiệu nghiệm cả. Song hiện nay, về bệnh chó đại đã có số Pasteur chăm sóc. Bản báo mong rằng ai có biết những cách gì khác cách của số Pasteur thời nên đem đến cho số ý thí-nghiệm.

B. B.

Một người Tuy-hóa

đau này là thuốc thợ thuyền, Sớm khuya lao động chẳng yên trong mình.

MAO HIỂN NỮ HIỆP

(PHÚC-NHỊ-MA-TU TRINH-THẨM-ÂN)

Dịch - giả: X-ÚC-TỬ

36 39

CHƯƠNG THƠ-TÂM
Tháng ba đã đầy
(Tiếp theo)

Ta cười mà nói: Thế thì ngây mặt mẩy đi thăm thính, sẽ do cả bảy người là mười bốn họ thì khỏi sai lầm chứ gì?

— Ôi! Tiên-sinh lại có ý đem lời nói khờ dại thế mà phỉnh trẻ con sao? Trong bảy người ấy mà có nàng... ở trong thì không nói làm gì, nếu không phải là nàng... thì đầu cả người có hai họ, cũng nhận cho là nàng... ấy sao? Họ của nhà chúng thì xóm riêng cũng người ở có biết, nên thăm dò còn dễ; đến như họ nhà mẹ thì thăm dò được? Trừ ra người thổ-trước, cũng người đầu là ở lâu đời, mới hiểu được, còn kẻ khác thì ít ai

biết. Minh mà đường đột dụng đầu hỏi đó, dầu cho người ta không nghĩ gì mình, nhưng chính người ta cũng không biết, thì lấy đâu mà báo cho mình được? Phức-tiên-sinh xem câu nói của Hoa-tiên-sinh có phải cũng không?

Bạn ta gặc đầu nói: Mấy nói cũng phải. Bắc-Hoa-sinh chọn mấy đó thôi. Xem đồng hồ đã mấy giờ rồi?

Ta lấy đồng hồ xem và cười rằng:

Đi Thằng Bè này ca ca kẹ kẹ, đã bốn giờ năm mươi phút rồi!

Bạn ta bên báo Ân-cần: Mấy hãy sửa soạn các đồ đi bán báo như trước, cả theo phía Tây nhà Bà-tước đi ra mà rao « Ai mua báo không? » thì ta ở trong nhà sai người dẫn mấy vào đang gặp với người có nhân nhỡ hình trạng nặng l'óc hẳn đó nói lại cho mình nghe, rồi mới mới gặp ta được.

Ân-cần vâng lời, mang các báo chỉ còn lại, cứ lần theo phía Tây mà đi ra, còn bạn ta thì theo phía đông, dựa theo bóng cây mà đi mà bước ra, xong đưa lại bên gần đến

chờ thì đã nghe tiếng « bán báo » rao ở phía tây rao lại. Bạn ta kêu một người lính già đang giữ cửa báo rằng: Chú hãy kêu thằng Bè bán báo nào đó vào và dẫn lại nơi Hổ-tam-dinh, đang Bà-tước có mua mấy tờ báo cho nó.

Người lính già vâng lời ra đi. Bạn ta bên đi thẳng về nơi Hổ-tam-dinh, nhưng không thấy Bà-tước. Có lẽ Bà-tước sang bên HẢI-DỨC rồi... Ta liếc mắt trông thấy trên bàn có một xấp thư tin, ước lượng xem qua thì nhận ra đều là cho HẢI-DỨC nữa, biết là những thư của tay nàng nữ-hiệp viết. Một mặt thì ta cười ngoài, một mặt thì hỏi bạn ta rằng: Những thư từ đó, bác đã xé qua, có tìm được một manh gì không?

Bạn ta treo áo ngoài lên, rồi mới trả lời: Chả dùng được việc gì, chỉ có một đôi lời thấy là con cháu nhà Hưu-diễn: Tôi đã tra địa đồ nhà Hưu-diễn thì trừ ra ba phong do nơi Trung-quang công-biên gửi cho trong, còn ngoài ra đều là nhà Hưu-diễn đương Y-Da-Sinh gửi đến cả.

Ta nghe thế, sắp dở thư đó xem thì chủ lính già đã dẫn thằng Ân-Cần từ đầu cầu theo đường quanh mà đi lại, vừa gặp NGAI-TU (tức người Bối biết rằng trong dinh đã có người, cũng liền bước tới nơi. Bạn ta hỏi NGAI-TU: Bà-tước đi đâu? NGAI-TU thưa rằng: Có lẽ ở bên thư ký THANG-ÂN.

Bạn ta bảo người lính già ra ngoài phòng giấy như gặp Bà-tước thì mời vào đây. Chủ lính bước ra, NGAI-TU liền vắn điện thoại hỏi ngoài phòng giấy, có chủ ở đây không? Ta báo NGAI-TU chỉ hỏi một tiếng:

Như Bà-tước có đây thì hãy đợi nửa giờ, chúng ta sẽ đến đó hầu chuyện. Và ta muốn biết HẢI-DỨC nữ-sĩ sang khi uống thuốc rồi, cảnh tượng có khả không?

là người xem báo mà có bộ đặc biệt chứ gì hơn cả?

— Người xem báo nhiều thì chỉ nàng Kiều-Trí ở nhà hiệu 11 họ L'óc-hàn đó, song xem nàng không chịu ý gì lắm. Lúc đó nàng đã sắp vội lên xe đi, bỗng nghe tôi rao « mua báo! báo rồi! » nàng mới hỏi giá và báo lời đọc những lên báo mà, lại mang theo bản cho nàng nghe. Tôi đọc cả thấy 17 thư; nàng bèn ký tên và dặn tôi đến đến gửi mirrit phải thì mong cả lại cho nàng, thế rồi nàng lên xe đi.

Ta liền hỏi tiếp: Nơi nàng ở lên xe, tức là nơi con đường nhỏ nhỏ ngoài tường mà bạn ta mới đi qua đó có phải không? — Không, không phải đường đó, đường ở phía tây cách có ba cái nhà nữa kia.

Khi nói chuyện thì đã lời phóng giấy THANG-ÂN. Chúng ta vừa lời thì thấy HẢI-DỨC nữ-sĩ đang nằm dựa trên một cái ghế dài, Bà-tước cũng THANG-ÂN thì ngồi một bên cúi quai diên mà lường nước thuốc cho nữ-sĩ. Vừa thấy chúng ta đến, Bà-tước đứng dậy bắt tay. Bạn

ta bảo cứ tùy ý ngồi mà làm cho xong việc. Ta trước hỏi nữ-sĩ «au khi uống thuốc, trong mình nghe có thế nào không? HẢI-DỨC nữ-sĩ nói:

Thuốc thật là thần diệu! Tôi uống rồi nghe trong mình khỏe nhiều, vì thế nên Bà-tước khuyên tôi uống thuốc một lần nữa.

Ta nghe thế có lòng vui mừng, bảo rằng: Bà vậy thì nên dùng bài này. Tôi lại đây để chế hợp phương thuốc. Nàng cứ an tâm mà uống. Xem như thang thuốc hôm nay, mà uống chịu thì tôi đã uống tay, chắc trong đó trăm ngày thì nàng lại mạnh giỏi như thường v. v. HẢI-DỨC là một người bị căn ma bệnh khuấy rối đã lâu, nên những lời khẳng khái trách nhiệm như thế, tự nhiên vui mừng khác thường, đầu không uống thuốc, tinh thần đã khỏe khoắn bội phần, ngồi yên mà trên mặt có vẻ vui vẻ, nhồm nhồm đợi ta chế thuốc. Ta mới mới chế thuốc, một mặt thì nghe Bạn ta hỏi Bà-tước:

(Còn nữa)

CREDIT FONCIER DE L'INDOCHINE

(ĐÔNG-PHÁP-ĐỊA-ỐC-NGÂN-HÀNG)

Cho vay

Cầm nhà đất
Cầm đồn điền
Làm nhà
Tậu nhà tàu đồn điền

Giá góp từng tháng sát gốc sát lãi, như góp họ già từng năm, từ MỘT đến NĂM năm

Lãi rất nhẹ - Cách trả dễ dàng.
Bản-hội có nhận về các khoản nhà giá thành rất hạ

XIN HỒI THẺ LỆ TẠI:

HANOI - Hội Sở Bản Hội 89 phố Francis Garnier
TOURANE - Maitre PHAN-CAO-ĐOÀN,
Lạc-Sự kiêm Quản-Lý Văn Khố tại Tòa Án

QUỐC TẾ HỘI NGHỊ NHA-HẢI (LA HAYE)

(Xem tiếp trang nhất cột sáu)

Chính phủ không thỏa hiệp cùng nhau thì kế hoạch có tính đến các nước cũng chỉ là một mảnh giấy vẽ trên cát. Đầu tháng Aout nay, các nước trái quyền đã xem xét kế hoạch và cân nhắc lợi hại, nên mới cử đại biểu đoàn đến Nha-Bãi để ký hiệp ước kiến nghị đối với kế hoạch và nghiên cứu về thể thức thi hành.

Nội dung mục đích Quốc-tế-hội nghị chỉ là để xét kế hoạch O. Young, thì ngoại quan xem cho hơi hẹp, vì theo lời tuyên ngôn của liên quốc thì mục đích hội nghị là giải quyết các vấn đề triết bình ở Rhénanie là một vấn đề rất có quan hệ đến hòa bình thế giới nữa. Nhưng, cứ sự thực, liên quốc đối với vấn đề triết bình vẫn cho là không cấp bách và cái vận mệnh của các địa hạt Rhénanie và Sarre đều hoàn toàn phụ thuộc vào vấn đề bồi thường, vậy đây ta hãy xét vấn đề ấy đi.

Quốc tế hội nghị khai mạc ở Nha-Bãi, vào ngày 6 Aout; có đại biểu đoàn mỗi nước Đức, Bỉ, Pháp, Anh, Ý, Nhật, Nam-tu, Tiệp-khắc, Lỗ-mã-ni, Bồ-đào-nhã, Ba-lan và Hy-lạp tham dự. Ông già đã rõ nội dung kế hoạch O. Young thế nào cũng dự đoán được thái độ liên quốc ở Hội nghị. Trước khi xét cho tương lai, ta nên biết ngay rằng không khí hội nghị không êm đềm hòa ái: trong 6 nước lớn, chỉ có 3 nước tán thành kế hoạch mới, còn Anh-lan thì nhất thiết cự tuyệt, khiến ta đối với kết quả hội nghị không thể không đem lòng hoài nghi. Hội nghị đầu tiên xét qua đại thể của kế hoạch, rồi nghị quyết đặt ra hai ủy viên hội: một Tài chính ủy viên hội chuyên nghiên cứu thể thức thi hành và những lời thỉnh cầu của Anh; một Chính trị ủy viên hội chuyên khảo sát vấn đề triết bình.

Đại biểu Anh ở Tài chính ủy hội là viên trưởng Tài chính Snowden. Ông tỏ ý bất bình của Anh đối với kế hoạch mới. Những lời phản nghị của ông có thể tóm tắt lại như sau này:

1. Phân niên khoản của Anh ấn định trong kế hoạch mới, đối với niên khoản 1 có hiệp ước Spa, có giảm hạ rất nhiều.
2. Hòa ước Véc-xay ước định rằng những bồi khoản giao phó bằng hóa vật đến 1931 là hết hạn. Nay Ủy hội Giám - định lại diễn kỳ thêm 10 năm nữa,

ủy bổ ngoài thì phải tương đương độ chỉ là phương pháp dùng để dự bị việc giao phó thuận bằng ngân khoản sau này, nhưng kỹ thực thì phương pháp quá độ ấy chẳng qua là một cách xảo thuật để giao hoán hóa vật trên thị trường quốc tế. Làm như vậy, thị trường sẽ bị thương phẩm Đức lũng đoạn hết mà công nghiệp và thương nghiệp Anh không khỏi thiệt hại rất nhiều.

Theo lời bác cáo của ông Snowden tại hội nghị Tài chính ủy viên hội (thì kế hoạch Young làm cho Anh thiệt hại đến 2.500.000 bảng đối với trái phần Anh trong kế hoạch Đạo-uy-tu) về niên khoản có điều kiện; còn về niên khoản vô điều kiện thì Anh không được dự phần, thế là mất thêm 200 triệu bảng mà Anh đã hứa sẽ chuyển nhượng cho Mỹ. Vì vậy, tuy Anh không có ý hy sinh hòa bình cho mấy triệu bảng như lời Pháp, Ý,.... tố cáo, song thế nào Anh cũng xin hội nghị đặt một Giám-định Phụ ủy hội để thăm tra các cơ sở của kế hoạch Young lại, và tái định trái phần hàng năm của mỗi nước. Đó là cái phương pháp duy nhất để duy trì mối giao hảo trong khoảng quốc tế quan hệ. Nếu hội nghị không nhận lời yêu cầu Anh thì ông Snowden xin đại diện cho chính phủ Anh mà tuyên bố ngay rằng Anh không khi nào tự chuẩn kế hoạch mới được.

Đối với việc yêu cầu sửa đổi kế hoạch ấy, đại biểu Pháp, Bỉ, Ý, Nhật đều đồng thanh phản kháng. Họ viện lẽ rằng kế hoạch thành lập tức là cuộc hòa bình thế giới tiến lên được một bước; họ sợ đi phản đối việc sửa đổi không phải vì nguyên nhân kế hoạch Young có lợi gì cho họ, mà chính vì bản ý họ muốn ủng hộ hòa bình.

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ một đoạn

Nhưng thái độ Anh rất cương quyết, nếu bốn nước kia không nhượng bộ thì hội nghị quyết phải thất bại. Đại biểu Pháp

Ý, Nhật, Bỉ bất đắc dĩ phải bàn cách thỏa mãn cho Anh ít nhiều; và chuyển giao cho ông Snowden một bản ngoại giao thuyết minh (memorandum) có những điều khoản trọng yếu này:

1. Từ nay đến khi đem kế hoạch mới ra thi hành, thì kế hoạch Đạo-uy-tu còn hữu hiệu, tổng ngạch niên khoản có đến 2200 triệu mà, thế là đối với kế hoạch mới thặng dư 450 triệu. Số thặng dư ấy sẽ sung gia vào trái phần của Anh.
2. Đến khi kế hoạch Young thi hành rồi, mỗi năm tổng ngạch trái

khoản, trừ những niên khoản chỉ cho các nước trái quyền lớn đi, hãy còn 53 triệu màc vàng. Số màc còn lại ấy trước kia là để giao phó cho các nước quyền lợi hạn chế (intérêts limités) nay có thể sung gia vào trái phần Anh. Trái vụ các nước quyền lợi hạn chế nợ liên quốc sẽ chiết giảm để bảo thủ cho các nước ấy.

3. Về việc giao phó bằng hóa vật, các nước trái quyền nước nào nhận bao nhiêu thì tiêu thụ lấy chứ không được đem xuất cảng. Và chẳng, khi nào Đức muốn trả nợ bằng hóa vật thì liên quốc sẽ đặt một thứ Bồi thường ủy hội kiểm sát, và chế định việc giao phó được khỏi ảnh hưởng đến giá cách thị trường.

4. Pháp, Bỉ, Ý Nhật nhượng bộ thế là tận lực rồi. Anh mỗi năm sẽ nhận được 40 triệu màc vàng hơn trước. Như thế, ngoài số Anh Mỹ, Anh còn nhận được 100 triệu màc vàng thuận thu: thế là ba phần tư những lời yêu cầu Anh đã được thỏa mãn. Sau này, bốn liên quốc để nghị cùng Anh cử Giám-định ủy viên đến để chức hội nghị để nghiên cứu cách thi hành những điều nhượng bộ.

Nhưng ông Snowden, không lấy làm mãn ý; ông vẫn không muốn đề xuất cái điều kiện sửa đổi kế hoạch lại, không chịu nhận những nhượng bộ như vậy nữa. Hiện nay, theo lời yêu cầu của nước, ông cũng tạm nhận việc cử chức Giám-định ủy viên hội. Ủy hội họp hội nghị bữa thứ hai 19 Aout đến nay tuy kết quả chưa chính thức tuyên bố, nhưng thế nào Anh cũng không nhận.

Một mặt, Đức thúc giục đại biểu các liên quốc làm sao trước ngày 1er Septembre cho có kết quả, kế hoạch mới dự định sẽ thi hành từ 1er Septembre nếu đến hạn ấy mà hội nghị chưa xong thì tình thế Đức rất là xấu. Theo lời đề nghị của họ trưởng bộ Ngoại gia Đức là ông Stresemann, tổng trưởng đại biểu đoàn các nước đã họp đại hội bữa 21, bàn luận xong dài mà chưa có hiệu quả gì. Bốn nước Pháp, Ý, Bỉ, Nhật thấy không khi bức tức, có yêu cầu Đức giao phó cho Anh khoản thặng dư 25 triệu bảng về niên khoản thứ nhất của kế hoạch Young (1), nhưng nghe dân Đức không chịu nhận.

Hiện tình hội nghị khốn đốn như thế. Rồi đây, bốn nước được nhiều thắng lợi có họ cái trò "vơ bèn này, vơ bèn nọ", chịu lấy một phần lợi ích mình mà nhượng cho Anh chẳng (2).

(1) Nam thu nhất kể từ 1er septembre 1929 đến 31 Mars 1930, thế là thiếu 5 tháng, mới đủ một năm. Trái vụ trong năm tháng ấy là 25 triệu bảng, đáng lẽ là phải giao cho Đức.

(2) Viết ngày 23 Aout

SÁCH CẨM

Có nghị định quan Kiêm sử cam lưu hành và bản từ trong địa hạt xứ Trung kỳ hai quyển sách sau này:

1. Une histoire de conspirations annamites à Paris ou la vérité sur l'Indochine, của ông Phan Văn Trường soạn, xuất bản ở Gia định năm 1928.
2. Thần ái tình, phiên dịch bộ sách của Rabindranath Tagore, nhà in Hảo-tên (Saigon) xuất bản.

TRÍCH LỤC CÁC BẢO

BẢN VỀ ĐẢNG NHÂN

Xem tiếp theo hai số 200 và 201

Đã rõ cái tác dụng và nguyên lý của chính đảng rồi, lại phải giữ gìn tin điều của đảng nhân, như thế mới có thể ra làm việc trong cuộc đảng tranh được. Nghề hai tiếng đảng tranh, hẳn cho rằng không hay, hẳn cho rằng Trung hoa từ 17 năm nay quốc gia phần loạn đều bởi đảng tranh mà sinh ra. Nay sao còn đề xướng đảng tranh! Thủ bất tri 17 năm nay mà gọi là đảng tranh, không phải là đảng tranh, mà thực là binh tranh; mà binh tranh thì làm sao cũng rối loạn trật tự. Còn đảng tranh thì không như thế: như ta đã nói ở trên. Biện rõ cái tác dụng và nguyên lý của chính đảng, giữ gìn tin điều của đảng nhân, thì nhiệm vụ mới gọi là chính đảng được. Chính đảng lại phải có hai điều ấy thì nhiệm vụ mới làm việc trong cuộc đảng tranh được. Đảng tranh là cái qui đạo rất chính đáng trong chính trị cộng hòa; có đảng tranh thì mới có thể tiêu diệt binh tranh. Hiện nay người trong nước khổ vì nổi binh tranh mà không thể tiêu diệt được, chỉ vì không có đảng tranh; mà số dĩ không có đảng tranh, chỉ vì không có đảng nhân thôi. Nay ta xin bày tỏ cái lý do vì sao mà đảng tranh có thể tiêu diệt binh tranh được.

Binh tranh tức là cái biểu trưng rằng chính trị chưa vào qui củ. Phạm một nước chính đảng không phát đạt thì chính đảng không có cơ hội để cứu tham dự chính trị được. Quyền chính trị đều nằm vào trong tay bọn thiểu số quân nhân. Vì như một con đường hẹp có vài thước, bọn quân nhân cỡi xe hơi mà chọn hết, nấn dân không đường mà đi, miễn cưỡng mà đi được thì cũng muốn đều nguy hiểm; duy có bọn cỡi xe hơi có thể tranh nhau mà tìm đường đi được thôi. Song le, đường hẹp ư nhiều, kết quả chắc có đồ xe, hại người, như vậy cỡi xe cũng không khỏi họa. Cái họa binh tranh mà tiếp nối mãi không dừng, thực vì cái con đường hẹp vậy. Nếu mở đường cho rộng rãi, cho được mấy chục thước, thì kẻ cỡi xe không lo xe bị người, mà kẻ đi đường cũng có thể ung dung đi được. Cho nên chính trị mà đã lên qui đạo (đã có qui củ), thì như trên đường rộng rãi, người người đều có cơ hội tham dự chính trị, muốn đồng đều thì, đều giữ qui củ thì (có cái nạn đường hẹp hại người). Xem như đường sá các đô thị văn minh, xe đi như mắc cửi, người đi như cá, xe đi mà cái nào cái nấy, người nào người nấy, đều theo nhau mà không lẫn nhau, là hữu cơ như thế, đi đúng có trình độ. Con đường chính trị, không xem đó mà hiểu được sao? Mở mang đường rộng, tức là dựng nên chính trị chính đảng, vậy xe đi đường xe người đi đường người, là hữu không loạn, đi đường có chừng, ấy là đảng nhân giữ gìn tin điều vậy.

MỚI ĐƯỢC PHÉP MỞ MỘT TRƯỜNG TƯ-THỰC CHUNG-ANH HỌC-HIỆU - HUẾ

Chúng tôi mới được phép Chính-phủ cho mở một học-hiệu tại Huế gồm những lớp tiểu-học (cycle primaire) và lớp bổ-lập (cours de perfectionnement). Chính-phủ lại có hứa rằng qua một năm thí-nghiệm (thi chung) có thể xin phép mở thêm ban cao-dẳng tiểu-học (cycle primaire supérieur). Sang năm chúng ta sẽ hết sự lập nên ban cao-dẳng tiểu-học và nhà kỹ-luật (pensionnat) cho học-sinh ở xa.

Chúng tôi định: I) Ngày khai giảng vào ngày 16 Septembre 1929.

lớp dự-bị (cours préparatoire)	2500
lớp sơ-dẳng (cours élémentaire)	2,00
II) Học-phí	
lớp nhì (cours moyen)	2,50
lớp nhất (cours supérieur)	3,00
lớp bổ-lập (cours de perfectionnement)	3,50

III) Rước thầy dạy đều là cựu học-sinh lớp tam từ niên trở lên ở rước thầy có bằng-cấp cao-dẳng sư-phạm (professeur).

Chú ý. - Chúng tôi cần dùng ba thầy có bằng-cấp tiểu-học (certificat d'études primaires) và hai thầy có bằng-cấp cao-dẳng tiểu-học (diplôme d'études primaires supérieures). Ông nào muốn dạy hoặc muốn cho con học thì xin mở đến nhà hoặc viết thư cho:

Monsieur le Directeur de l'Institution CHUNG-ANH - HUẾ

Sao đường sá như thế lại không chịu mở ra, lại cứ ngày ngày tranh dành nhau, đụng chắt nhau trong con đường bé nhỏ hẹp hòi? Quốc dân ta nếu hiểu rằng mở mang đường sá, thì có thể tiêu diệt được binh tranh, thì chính đảng có thể tiêu diệt được binh tranh vậy.

Tuy nhiên, mở mang đường rộng là cần, mà nhân dân phải giữ gìn qui củ đạo lý lại càng cần lắm. Nếu xe hơi mà đi lộn sang đường đi chân, hoặc không nghe tiếng chuông, không xem cái hiệu đèn trắng đèn đỏ mà đi càn, thì hẳn không tránh được họa hại. Cho nên chính trị chính đảng, trước cần phải huấn luyện đảng nhân. Nay xem lại nước ta (Trung hoa) những kẻ gọi là đảng nhân thế nào? Ngày đêm chỉ tranh nhau ở bên mấy kẻ quân nhân cỡi xe, chỉ muốn nhờ cái thế lực xe hơi của kẻ quân nhân mà xeng ra ngoài đường hẹp. Kề ở bên xe hơi của anh quân nhân Giáp thì chửi mắng kẻ ở bên xe hơi của anh quân nhân Ất thì không khéo cầm xe. Kề ở bên xe hơi của anh quân nhân Ứt thì cưỡi ngựa mà đi, kẻ ở bên xe hơi của anh quân nhân Giáp rằng không khéo vận lái. Thậm chí có kẻ lại cưỡi ngựa mà đi đường sá cho người đi đường sá mà không chịu vận dụng đường tranh, tức cũng là đi vào qui đạo, có thể vận dụng đường tranh, tức cũng là đi vào qui đạo, như vậy thì không xấu hổ làm kẻ đảng nhân vậy. Hỡi các đảng nhân trong nước, may ra nghe mà đừng có đêm ngày nghĩ đến xe hơi mà quên mất việc tranh nhau ra ngoài con đường nhỏ hẹp.

(Nguyễn-văn của Mộng điệp, trong Quần-báo)

VIỆC THẺ GIỚI

A-ĐÔNG

TRUNG-HOA

Trung Nga xung đột

Từ chiến. - Ngày 23 Aout, hai đoàn xe lửa thiết giáp và 1000 quân đội Nga tấn công Hoa-quân ở phía bắc Trát-lan-nê. Quân Tàu bị 40 người chết và 215 người bị thương. Nghe đồn, trong khi giao chiến, quân Tàu chiếm được một đoàn xe lửa, 70 hỏa pháo và 130 con ngựa.

Theo lời quân Tàu bác cáo thì họ bắt được 40 tù nhân Nga ở vùng lân bang Trát-lan-nê. Thế là việc Nga quân xâm nhập Hoa cảnh đã có chứng cứ rõ ràng, và lời tuyên ngôn của Karakhan (nguyên đại sứ Nga ở Bắc-khinh) là không thiết thực gì.

25 Aout. - Nga quân lấy 3 thành ở miền Thụy - đông (southeast), tiếp đoạt tại sân rồi tháo lui. Theo tin xã Nhật-bản thì tin ấy là tin sai, hiện nay 4000 quân Nga còn chiếm ở thành Mỹ-sông; và binh Tàu phải bỏ chạy.

Người Nga bị bắt. - Ngày 24 Aout, đã bắt đầu cuộc thăm án về vụ mấy người bị bắt ở quân lãnh sự Nga, mỗi ngày bốn 4, 5 người. Lại có 150 thợ thuyền Nga bị cáo là phá hoại khi cự nên đã bị bắt và thu dụng ở một địa điểm. Không kể những binh nhân mới bị bắt thì người Nga bị bắt đã có đến 700.

SÁCH MỚI

Bản báo mới niên lượng quyền: NGÔI TỬ KHÂM-LỚN của ông Phan Văn-Hùm soạn, in tại nhà in Hảo-tên, Saigon.

NHÂN-ĐẠO của ông Lưu-lin soạn. Cường-học thư-xã xuất bản giá 0\$40 LỊCH-SỬ LÊ-NGUYỄN-HỒNG ông Mai-sơn soạn Văn-khê thư-quán Hanoi xuất bản.

Bản báo xin có lời cảm ơn tác-giả.

Chú ý! Chú ý!

Al là chủ tiệm bán thuốc bắc "CHÍN và SÔNG" nên tìm đến tiệm QUÂN-THANG ở đường CANTON-NAIS N° 78-80 FAIFO là một nhà buôn bán thuốc bắc, tạp hóa, cườm cầu, từ danh từ xưa chỉ nay trải đã 30 năm dư trên đường kinh-lễ, ai ai đều nghe tiếng; Bản ai bán thuốc bắc cả phải chăng, ai ai xa muốn hỏi giá cả gì, sẵn lòng trả lời ngay: Xin kính mời quý khách chiếu cố. Chủ nhân kính cáo QUÂN-THANG

GAM TICH TAN
散積丹

DAI QUANG DUOC PHONG
CHOLON HANOI

CAM TICH TAN

(Thuốc bột sản lá hiệu con BƯƠM BƯƠM)

Xét trong lẽ thường trẻ em khi biết đi biết chạy thì hay ăn bậy, trộm, sao khỏi bệnh này bệnh kia nhưng thường lại hay sinh sần lồi, nước da vàng, ốm yếu, bụng nổi gân, hay đau bụng mà không nổi ngứa, làm biến ăn, hoặc ăn nhiều quá mà không biết no, hoặc tiêu ra bọ, kỳ rõ ràng là bệnh Cam-tích, nếu dùng thuốc không hay đã lớn lên mà lại hại cho trẻ em nữa.

Bên được phóng không né chút công mọn, nên mới ra công tìm kiếm nơi các miền Đẩu-sơn bên Trung-quốc, chế luyện ra và thí nghiệm đã làm phen mới thành được thứ cam-tích này rất nên kiến hiệu, qui ông qui bà có em cháu nếu có các bệnh nói trên đây thì nên cho nó ăn, dần mà không bệnh thì càng bổ ích. Mỗi gói giá là 0\$10

NAM-TRUNG-BÁC CAO-MÊN và LEO Xứ nào cũng có bán và có quyền sách thuốc đề cho không.

DAI-QUANG-DUOC-PHONG 46 Đại-lộ Tông-Độc-Phương CHOLON (Namkỳ) 47 Phố hàng Đường HANOI (Bắc kỳ)

YEU-SO BO THAN HOAN

Mỗi hộp 1\$00, 12 hộp 10\$00

Nếu quý vị thấy đau lưng, mỏi gối, từ chí mỏi mệt, không muốn ăn uống, lâu ngày không có con, không muốn gần đàn bà, hoặc là ăn nằm với đàn bà không được như sở nguyện, tình khi lỏng và mau ra, ban đêm thường hay đi đại tiện, kỳ lạ chứng bệnh thộn rõ ràng. Hãy mau dùng thứ YEU-SO BO THAN HOAN hiệu BƯƠM-BƯƠM thì thấy hiệu nghiệm liền.

Là một thứ thuốc trị các chứng sốt rất rất thần hiệu
Hiện thuốc PHAM - DOAN - DIEM ở TOURANE được độc quyền trữ và bán tại ĐÔNG - DƯƠNG

DIRECTEUR GÉRANT HUYNH THUC KHANG